

Profesijný štandard

Začínajúci pedagogický zamestnanec

Kategória pedagogického zamestnanca:	učiteľ vychovávateľ majster odbornej výchovy ¹
Podkategória:	učiteľ materskej školy učiteľ prvého (primárneho) stupňa základnej školy učiteľ druhého (nižšieho sekundárneho) stupňa základnej školy učiteľ strednej školy (vyššieho sekundárneho stupňa) učiteľ základnej umeleckej školy učiteľ jazykovej školy
Kariérový stupeň:	začínajúci pedagogický zamestnanec

Opis profesijného štandardu

Štruktúra profesijného štandardu začínajúceho pedagogického zamestnanca

Jadro profesijného štandardu tvorí kompetenčný profil. Profesijné kompetencie sú logicky zoradené do troch oblastí a opisujú jadro vedomostí a spôsobilostí, ktoré sú obsahom pregraduálnej prípravy pedagogického zamestnanca:

- **Oblasť Dieťa/Žiak** obsahuje profesijné kompetencie zamerané na poznanie dieťaťa/žiaka a jeho sociokultúrneho prostredia.
- **Oblasť Výchovno-vzdelávací proces** obsahuje profesijné kompetencie zamerané na procesy smerujúce k rozvoju dieťaťa/žiaka.
- **Oblasť Učiteľ/Vychovávateľ/Majster odbornej výchovy** obsahuje profesijné kompetencie súvisiace s rolou pedagogického zamestnanca, jeho sebazdokonaľovaním a pôsobením v škole/školskom zariadení.

Každá profesijná kompetencia je popísaná **deskriptormi**, ktoré sú naplnené potrebnými vedomosťami (súbory poznatkov, ktoré tvoria nevyhnutné predpoklady pre správne posúdenie, resp. výkon činností v danej kompetencii) a spôsobilosťami (schopnosti nadobudnuté v praktickej činnosti, ktoré sú predpokladom pre správny výkon činností v danej kompetencii).

Každá oblasť obsahuje indikátory preukazujúce nadobudnutie profesijných kompetencií v procese pregraduálnej prípravy.

Charakteristika úrovne kompetencií v kariérovom stupni

Začínajúci pedagogický zamestnanec má požadované vedomosti a spôsobilosti, ktoré sú nevyhnutné pre vstup do profesie, po absolvovaní pregraduálnej prípravy.

¹ Profesijný štandard začínajúceho pedagogického zamestnanca sa na ďalšie kategórie vymedzené § 19 Zákona 138/2019 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov vzťahuje primerane.

Kompetenčný profil začínajúceho pedagogického zamestnanca

Oblasti	Profesijné kompetencie
1. Dieťa/Žiak	1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky dieťaťa/žiaka 1.2 Identifikovať sociokultúrne prostredie dieťaťa/žiaka a jeho vplyv na procesy učenia sa a správania
2. Výchovno-vzdelávací proces	2.1 Plánovať výchovno-vzdelávací proces 2.2 Realizovať výchovno-vzdelávací proces 2.3 Vyhodnocovať priebeh a výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu
3. Učiteľ/vychovávateľ/majster odbornej výchovy	3.1 Budovať si profesijnú identitu 3.2 Spolupracovať s aktérmi výchovy a vzdelávania ² 3.3 Podieľať sa na rozvoji školy

1. OBLASŤ DIEŤA/ŽIAK

Kompetencia 1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky dieťaťa/žiaka

Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:

- kognitívnych, afektívnych, sociokultúrnych a senzomotorických charakteristikách dieťaťa/žiaka,
- biofyziológických a psychosociálnych faktoroch správania, zrenia a učenia sa,
- individualite, osobnosti, jej znakov, štruktúre, schopnostiach, vlastnostiach a motivácii,
- psychických procesoch a stavoch, základných teóriách a druhoch učenia sa,
- zákonitostiach a princípoch ontogenetického vývinu,
- zákonitostiach vývinu jednotlivcov vyplývajúcich z ich zdravotného, sociálneho znevýhodnenia alebo nadania,
- odlišnostiach vývinu jednotlivcov vyplývajúcich z ich zdravotného, sociálneho znevýhodnenia alebo nadania,
- metódach a nástrojoch identifikácie vývinových a individuálnych charakteristík dieťaťa/žiaka.

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- navrhnuť vhodné metódy a nástroje pedagogickej diagnostiky na identifikáciu individuálnych charakteristík dieťaťa/žiaka,
- v spolupráci s pedagogickým/odborným zamestnancom aplikovať vhodné metódy a nástroje pedagogickej diagnostiky na identifikáciu individuálnych a vývinových charakteristík dieťaťa/žiaka,
- rozumieť anamnestickým správam, pedagogickej, psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnóze a vyvodiť závery pre plánovanie a realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Kompetencia 1.2 Identifikovať sociokultúrne prostredie dieťaťa/žiaka a jeho vplyv na procesy učenia sa a správania

Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:

- sociálnej štruktúre spoločnosti, jej statike a dynamike,
- rodinnej, školskej, mimoškolskej, rovesníckej a mediálnej socializácii,
- formálnych a neformálnych sociálnych skupinách a pozíciách,
- sociokultúrnej diverzite detí /žiacov v škole,
- sociálnej podmienenosti školského učenia sa,
- sociálnych nerovnostiach vo vzdelávaní,
- vonkajších ohrozeniach sociálneho a psychického vývinu a sociálno-patologických javoch v školskom prostredí,
- metódach a nástrojoch identifikácie sociokultúrneho prostredia dieťaťa/žiaka.

² Aktéri výchovy a vzdelávania sú subjekty, ktoré podporujú výchovu, vzdelávanie, rozvoj a napĺňanie potrieb dieťaťa/žiaka, napr. zákonní zástupcovia detí/žiacov, pedagogickí/odborní zamestnanci a iní odborníci

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- akceptovať individualitu dieťaťa/žiaka vyplývajúcu z odlišných sociokultúrnych podmienok výchovy,
- využívať vedomosti o sociálnom vývine, sociálnom učení a sociokultúrnych aspektoch výchovy pri analýze výchovno-vzdelávacieho procesu jednotlivca alebo sociálnej skupiny,
- v spolupráci s pedagogickým/odborným zamestnancom aplikovať vhodné metódy a nástroje pedagogickej diagnostiky na identifikáciu sociokultúrneho prostredia, sociálnych pozícií a vzťahov vo formálnych a neformálnych sociálnych skupinách,
- rozumieť výsledkom diagnostiky sociokultúrneho prostredia a vyvodiť závery pre plánovanie a realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Indikátory – preukázateľnosť profesijných kompetencií v oblasti DIEŤA/ŽIAK*Začínajúci pedagogický zamestnanec:*

- *vypracuje charakteristiku/kazuistiku dieťaťa/žiaka a zdôvodní ju,*
- *vypracuje charakteristiku sociálnej skupiny a zdôvodní ju,*
- *vypracuje charakteristiku klímy školskej triedy.*

2. OBLASŤ VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES**Kompetencia 2.1 Plánovať výchovno-vzdelávací proces****Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:**

- teóriách a cieľoch výchovy a vzdelávania a ich konkretizácii,
- vedeckom poznaní v profilových vzdelávacích oblastiach/ v oblasti svojej predmetovej špecializácie (aprobácie)/poznani v oblasti pedagogiky voľného času,
- obsahu výchovy a obsahu vzdelávania vo vzdelávacích oblastiach/predmetoch svojej špecializácie (aprobácie) a ich interdisciplinárnych presahoch,
- aktuálnych štátnych vzdelávacích programoch pre príslušné stupne vzdelávania a druhy škôl,
- didaktike a odbrovej didaktike/metodike výchovy a profilových vzdelávacích oblastí/ predmetov svojej špecializácie a psychodidaktickej analýze obsahu vzdelávania/výcviku,
- funkciách, zásadách a štruktúre vyučovacieho procesu/výchovného procesu/odborného výcviku a ich alternatívach,
- stratégiách, metódach, formách výchovy a vzdelávania,
- prostriedkoch výchovy a vzdelávania, moderných vzdelávacích technológiách a výučbových softvéroch,
- projektovaní výchovno-vzdelávacieho procesu s dôrazom na posilňovanie inkluzivity výchovno-vzdelávacieho prostredia,
- zásadách tvorby individuálneho vzdelávacieho programu dieťaťa/žiaka a kompenzačných pomôckach v kontexte výchovy a vzdelávacej oblasti/ vyučovacieho predmetu/odborného výcviku.

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- pri plánovaní výchovno-vzdelávacieho procesu aplikovať vedomosti o kognitívnych, sociokultúrnych, emočných a senzomotorických charakteristikách dieťaťa/žiaka a akceptovať výsledky odbornej diagnostiky,
- pri plánovaní zohľadňovať a akceptovať diverzitu detí/ žiakov vyplývajúcu zo sociokultúrnych podmienok výchovy;
- formulovať ciele a projektovať obsah na úrovni tematického/výchovného plánu a bezprostrednej prípravy na vyučovanie/odborný výcvik/ výchovno-vzdelávací proces,
- uskutočňovať psychodidaktickú analýzu učiva a navrhnuť plán výchovno-vzdelávacieho procesu/odborného výcviku s primeraným metodickým postupom a časovou schémou.

Kompetencia 2.2 Realizovať výchovno-vzdelávací proces**Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:**

- aplikácii stratégií, programov a foriem výchovy a vzdelávania,
- aplikácii metód a prostriedkov výchovného pôsobenia a vyučovania/odborného výcviku a inovačných tendenciách,
- učebniciach, učebných zdrojoch a možnostiach aktualizácie informačných prameňov v súvislosti s obsahom vzdelávania,

- moderných vzdelávacích technológiách, výučbových softvéroch a spôsoboch ich využitia v profilových vzdelávacích oblastiach/ v predmetoch svojej špecializácie (aprobácie)/v odbornom výcviku,
- dynamike a riadení sociálnej skupiny, triednej klíme a atmosfére, jej utváraní a regulácii,
- hodnotení a sebahodnotení žiaka a skupiny,
- disciplíne, prevencii nevhodného správania v triede/výchovnej skupine a možnostiach vhodnej intervencie,
- zásadách pedagogickej komunikácie, vyučovacích a komunikačných štýloch učiteľa/majstra odbornej výchovy a ich vzťahu k efektívnosti vyučovania/výcviku,
- mikrobiagnostike výchovno-vzdelávacieho procesu.

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- implementovať obsah vzdelávania prostredníctvom vhodných výchovno-vzdelávacích stratégií,
- realizovať vyučovací/výchovný proces/výcvik formami, metódami a prostriedkami podporujúcimi aktívne učenie sa žiaka, kritické myslenie a globálnu výchovu,
- využívať stratégie a metódy personálneho a sociálneho rozvoja žiaka,
- facilitovať výchovno-vzdelávací proces,
- vytvárať priestor pre participáciu žiakov vo všetkých fázach výchovno-vzdelávacieho procesu,
- viesť efektívnu pedagogickú komunikáciu,
- optimalizovať atmosféru v učiacej sa skupine a vytvárať prostredie rozvíjajúce potenciál žiaka,
- pracovať s rôznymi učebnými zdrojmi, didaktickými prostriedkami a technologickými zariadeniami školy,
- riadiť učenie sa jednotlivcov a skupiny,
- aplikovať metódy mikrobiagnostikovania a metodicky reagovať na aktuálnu situáciu v skupine/triede,
- poskytovať spätnú väzbu a hodnotiť výsledky učenia sa žiaka v súlade so zásadami hodnotenia na príslušnom stupni vzdelávania a individuálnym výchovno-vzdelávacím programom dieťaťa/žiaka,
- viesť deti/žakov k sebahodnoteniu a vzájomnému hodnoteniu,
- používať pedagogickú dokumentáciu a viesť v nej záznamy.

Kompetencia 2.3 Vyhodnocovať priebeh a výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu

Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:

- profesijnej reflexii a sebareflexii,
- kritériách, metódach a formách hodnotenia kvality výchovno-vzdelávacieho procesu a školy,
- národných evaluačných programoch a projektoch v oblasti vzdelávania a ich výsledkoch,
- pedagogickej metodológii, metódach a etike pedagogického výskumu.

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- aplikovať metódy profesijnej sebareflexie,
- využívať spätnú väzbu od iných aktérov pri posudzovaní efektivity vlastného výchovno-vzdelávacieho procesu,
- hodnotiť splnenie cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu,
- reflektovať výchovno-vzdelávací proces realizovaný iným pedagogickým zamestnancom,
- realizovať akčný výskum a interpretovať jeho výsledky.

Indikátory – preukázateľnosť profesijných kompetencií v oblasti VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES

Začínajúci pedagogický zamestnanec:

- pripravuje výchovno-vzdelávací proces v súlade s pedagogicko-psychologickou a didaktickou teóriou a vzdelávacou koncepciou školy, pričom zohľadňuje výsledky pedagogického diagnostikovania dieťaťa/žiaka/skupiny,
- riadi, motivuje a podporuje aktívnu činnosť dieťaťa/žiaka/skupiny v súlade s ich rozvojovými potrebami,
- využíva odporúčané a osvedčené stratégie, metódy a prostriedky výchovno-vzdelávacieho procesu na rozvíjanie kompetencií žiaka,
- používa overené/odporúčané spôsoby a nástroje hodnotenia a sebahodnotenia dieťaťa/žiaka,
- hodnotí vlastný výchovno-vzdelávací proces na základe odbornej reflexie a sebareflexie,
- disponuje portfóliom svojich pedagogických skúseností.

3. OBLASŤ UČITEĽ/ VYCHOVÁVATEĽ/ MAJSTER ODBORNEJ VÝCHOVY

Kompetencia 3.1 Budovať si profesijnú identitu

Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:

- profesii učiteľa/vychovávateľa a vývine profesie,
- kvalifikačných a osobnostných požiadavkách na výkon profesie,
- systéme profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov, možnostiach kariérového rastu,
- aktuálne platných legislatívnych predpisoch vzťahujúcich sa k profesii pedagogického zamestnanca,
- Etickom kódexe pedagogického zamestnanca,
- autodiagnostických nástrojoch dispozícií, hodnôt, profesijnej zdatnosti a úrovne profesijných kompetencií.

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- vykonávať výchovno-vzdelávaciu činnosť v súlade s profesijnými očakávaniami a hodnotami školy,
- identifikovať vlastné vzdelávacie potreby v kontexte gradácie profesijných kompetencií,
- vyberať a využívať rôzne zdroje pre vlastný profesijný rozvoj.

Kompetencia 3.2 Spolupracovať s aktérmi výchovy a vzdelávania**Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:**

- aktéroch výchovy a vzdelávania,
- spôsoboch, formách komunikácie a komunikačných technológiách vhodných na komunikáciu s aktérmi výchovy a vzdelávania,
- organizačnej štruktúre školy a úlohách špecialistov a odborných zamestnancov školy,
- inkluzívnom vzdelávaní a kompetenciách pedagogických a odborných zamestnancov v rámci inkluzívneho tímu,
- komisiách a metodických orgánoch školy a pravidlách tímovej práce a spolupráci,
- metódach a formách spolupráce s rodičmi/zákonnými zástupcami žiakov,
- stratégiách budovania triedneho spoločenstva a školskej komunity,
- ochrane osobných údajov, ich zbieraní, spracovávaní a zverejňovaní.

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- efektívne a korektne komunikovať pri poskytovaní a zdieľaní informácií smerom k žiakom, rodičom, zákonným zástupcom, ďalším aktérom výchovy a vzdelávania,
- vytvárať a rozvíjať korektné interpersonálne vzťahy so žiakmi, rodičmi, vedením školy, uvádzajúcim učiteľom a ďalšími pedagogickými a odbornými zamestnancami,
- poskytovať pomoc, podporu a poradenstvo žiakom a ich rodičom,
- spolupracovať s členmi pedagogických komisií a metodických orgánov, špecialistami, odbornými a pedagogickými zamestnancami a radiť sa ich odporúčaniami a diagnostickými závermi.

Kompetencia 3.3 Podieľať sa na rozvoji školy**Začínajúci pedagogický zamestnanec má vedomosti o:**

- výchovno-vzdelávacej sústave Slovenskej republiky a systéme riadenia škôl a školských zariadení a o školskej legislatíve,
- školskom manažmente, školskom marketingu a tvorbe imidžu školy,
- princípoch samosprávnosti v škole a orgánoch školskej samosprávy,
- vnútornom riadení školy a poradných orgánoch riaditeľa,
- princípoch tvorby školského vzdelávacieho programu, politike a kultúre školy,
- sociálnej klíme školy, jej meraní a činiteľoch utvárania,
- inkluzívnosti školy a jej indikátoroch,
- školskej hygiene, bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci,
- projektoch v škole, význame projektovej činnosti školy a možnostiach inovácií v škole,
- spolupráci školy s okolím, okolitými školami a regionálnych špecifikách škôl,
- trendoch vývoja spoločnosti a trendoch v oblasti výchovy a vzdelávania.

Začínajúci pedagogický zamestnanec je spôsobilý:

- prijímať a poskytovať efektívnu spätnú väzbu vedeniu školy,
- akceptovať princípy školskej hygieny a dodržiavať požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- podieľať sa na rozvoji školy zapájaním sa do rozvojových aktivít a projektov,
- reflektovať regionálne špecifiká a deklarované hodnoty školy v projektovaní výchovno-vzdelávacích činností.

Indikátory – preukázateľnosť profesijných kompetencií v oblasti UČITEĽ/ VYCHOVÁVATEĽ/ MAJSTER ODBORNEJ VÝCHOVY
<p><i>Začínajúci pedagogický zamestnanec:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ <i>vystupuje ako reprezentant profesie, pričom preukazuje požadovanú úroveň profesijných kompetencií, mäkkých zručností a osobnostných vlastností v súlade s profesijnou etikou,</i>▪ <i>využíva overené/odporúčané možnosti a formy spolupráce a komunikácie s aktérmi výchovy a vzdelávania.</i>